

Motion till riksdagen 2021/22:4269

av **Patrick Reslow m.fl. (SD)**

med anledning av prop. 2021/22:36 Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättvis meritvärdering och behov av förändringar relaterat till behörighet och urval till högre studier i samband med en övergång till ämnesbetyg och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ämnesbetyg fr.o.m. höstterminen 2023 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag i den del som innebär att termen kunskapskrav ska ersättas av termen betygskriterier när det gäller det lägsta godkända betyget.
4. Riksdagen avslår regeringens förslag i den del som innebär att kunskapskrav ska ersättas av kriterier för bedömning av kunskaper när det gäller att beskriva den lägsta godtagbara kunskapsnivån hos en elev vid slutet av en årskurs i de årskurser och skolformer där betyg inte sätts.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att provning på högre nivå i ett ämne måste föregås av betyg eller provning i samma ämne på lägre nivå och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen avslår regeringens förslag i den del som innebär att varje språk ska vara ett eget ämne vid modersmålsundervisning i gymnasiesärskolan.
7. Riksdagen avslår regeringens förslag i den del som innebär att elever på introduktionsprogram kan gå in på en högre ämnesnivå, utan att först behöva genomföra provning i underliggande kurser.

Motivering

Regeringen föreslår i proposition 2021/22:36 Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper ett antal reformer i syfte att förtydliga och förbättra nuvarande betygssystem i syfte att främja elevers kunskapsutveckling. Det handlar huvudsakligen dels

om införandet av en sammantagen bedömning av elevers kunskaper i förhållande till betygskriterier vid betygssättningen, dels om införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning.

I grund och botten är Sverigedemokraterna positiva till att det nu görs nödvändiga reformer av rådande betygssystem, samtidigt som vi kan beklaga att det måste göras. De senaste 30 åren har vi haft inte mindre än tre olika betygssystem, där varje förändring föranletts av brister i det tidigare systemet. Under drygt 30 år tillämpades ett relativt betygssystem med en skala från 1 till 5, där betygen skulle fördelas efter en normalfördelningskurva utifrån samtliga elever som läste samma kurs under samma år. Som riktmärke användes standardprov i grundskolan och centralprov i gymnasieskolan. Det relativa betygssystemet framställdes som objektivt och rättvist och förhindrade även en subjektivt grundad betygsinflation. Problemet var att tillämpningen inte alltid var korrekt, vilket föranledde kommentarer såsom ”femmorna är slut”. I samband med Lpo 94 infördes i stället ett målrelaterat betygssystem med tre betygssteg i grundskolan (G, VG och MVG) och fyra i gymnasieskolan (utöver betygen i grundskolan även betyget IG). Då detta system ledde till att det delades ut informella ”plus” och ”minus”, utökades betygsstegen i det nuvarande systemet, samtidigt som betygen kopplades till konkreta kunskapskrav.

Sverigedemokraterna ställde sig bakom införandet av kunskapskraven när det begav sig. Vi har däremot kunnat se att tillämpningen av systemet fått orimliga konsekvenser i det att det finns litet utrymme för en elev att kunna uppnå en högre betygsnivå i det fall vederbörande gjort en dålig prestation vid något enstaka tillfälle. Det är inte rimligt att en elev som kanske skriver A på alla prov utom ett, eller är sjuk under en provperiod, inte ska kunna få högsta betyg. Detsamma gäller för övriga betygssteg. Denna företeelse har också varit hårt kritiserad. Mot bakgrund av detta menar vi att det förslag som nu ges om en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppsatta betygskriterier är bra och förhoppningsvis leder till att onödigt stress upphör samt att studiemotivationen ökar.

Likaså menar vi att införandet av ämnesbetyg i stället för kursbetyg är välkommet. Det är också något som Sverigedemokraterna motionerat om under flera år. Rådande system med kursbetyg i en kursutformad gymnasieskola ser inte kunskap som en progression utan som fragmenterad och utan ett helhetsperspektiv. Vi är därför också positiva till att kurssystemet tas bort i gymnasieskolan.

Meritvärdering

1. I samband med att de nya ämnesbetygen tas i bruk är det viktigt att det görs en översyn av meritvärderingen för behörighet och urval till högre studier. Eftersom det nya systemet kommer att skilja sig från det förra i betygssättningen, menar vi att regeringen måste se över behoven av att göra förändringar i nuvarande meritvärderingssystem i syfte att få ett så rättvist system som möjligt. Vi saknar denna aspekt i propositionen.

Tidpunkt för införande av ämnesbetyg

2. Regeringen föreslår att ämnesbetygen ska införas den 1 juli 2025. Vi anser att detta är en alldeles för lång tid. Regeringen har haft hela mandatperioden på sig att komma med

förslag om införande av ämnesbetyg och propositionen har dröjt drygt ett år sedan Betygsutredningen kom med sitt betänkande. Under tiden hinner många elever såväl påbörja som avsluta sin gymnasieutbildning. Mot bakgrund av den studiestress som nuvarande betygssystem orsakar är det orimligt att övergången till ämnesbetyg ska dröja mer än tre år från dagens datum. Regeringen borde påskynda arbetet och sätta det tidigare, förslagsvis höstterminen 2023.

Kunskapskrav och betygskriterier

3 och 4. Regeringen föreslår att nuvarande kunskapskrav ska ersättas med betygskriterier för samtliga ämnen. Även om vi på det stora hela ser fördelar med att införa tydliga betygskriterier i stället för dagens extremt abstrakta kunskapskrav, menar vi att det finns starka skäl för att låta kunskapskraven vara kvar för det lägsta godkända betyget. Vi menar att detta garanterar att det finns en grundläggande nivå som eleverna måste klara av för att kunna ta sig vidare till nästa årskurs eller ta examen. Risken är annars stor att betygskriterierna tänjs, inte minst då det dessutom ska göras en sammantagen bedömning av kunskaperna, och att elever får godkända betyg trots att de inte nått upp till en godtagbar miniminivå. Vi menar således att regeringen borde bibehålla kunskapskraven för betyget E. Detsamma gäller för bedömning av kunskaper i de årskurser och skolformer där betyg inte sätts.

Prövning

5. Regeringen föreslår en möjlighet att genomgå prövning i alla ämnen som det sätts betyg i och på samtliga nivåer på komvux på gymnasial nivå eller som särskild utbildning på gymnasial nivå. Det torde innebära en möjlighet att läsa upp betygen även om det inte uttrycks explicit, och ett snabbspår för den som vill "tenta av" ett ämne. Detta har medfört invändningar från ett antal remissinstanser. Bland annat har Uppsala universitet problematiserat förslaget med skälet att centralt innehåll på lägre kurser kan vara nödvändigt att tillgodogöra sig inför högre nivåer. Härjedalens kommun anser att möjligheten att genomgå prövning på den nivå eleven önskar, utan krav på betyg på underliggande nivåer, kan medföra att vissa elever kan komma att uppvisa ett uppskjutarbete och i alltför hög grad förlita sig till möjligheten till prövning.

Sverigedemokraterna anser att det finns skäl att ifrågasätta regeringens förslag på denna punkt. I det fall prövning ska ske måste det vara på varje enskild nivå, inte minst då systemet bygger på att den högre nivån utgör en fördjupning av föregående nivå. Det finns således en risk för att förslaget öppnar upp för allvarliga kunskapsstapp.

Modersmålsundervisning i gymnasiesärskolan

6. Regeringen föreslår att varje språk ska vara ett eget ämne vid modersmålsundervisning i gymnasiesärskolan. I 19 kap. 4 och 16 §§ skollagen, som avser gymnasiesärskolan, anges att för elever på nationella respektive individuella program som ska erbjudas modersmålsundervisning ska modersmål finnas som ämne. Som modersmål kan samtliga språk bli aktuella. Modersmålsundervisning i såväl gymnasie- som gymnasiesärskolan får dock för en elev, utom i ett undantagsfall, inte omfatta mer än ett språk. Undantaget innebär att en romsk elev som kommer från utlandet kan få undervisning i två språk om det finns

särskilda skäl (4 kap. 16 § gymnasieförordningen). Eftersom det är möjligt, om än undantagsvis, att läsa mer än ett språk som modersmål anser regeringen att det behöver göras en anpassning av 19 kap. 4 § skollagen. Det ska precis som när det t.ex. gäller moderna språk bara vara möjligt att få ett ämnesbetyg i ett och samma ämne, vilket innebär att varje språk som ges som modersmål bör vara ett eget ämne som styrs av en ämnesplan.

Sverigedemokraterna anser att skolan ska fokusera på undervisning i svenska språket för dem som behöver det. Modersmålsundervisning är något som ska ske utanför skolans ram och bekostas av egna medel. Vi vill därför avskaffa modersmålsundervisningen för alla språk utom nationella minoritetsspråk. Vi menar därför att en anpassning av skollagen i detta fall inte är aktuell. Regeringens förslag i denna del ska således avstyrkas.

Elever på introduktionsprogram

7. Förslaget med ämnesbetyg påstås ha positiva integrationspolitiska konsekvenser. Regeringen skriver följande: ”Ett införande av ämnesbetyg i gymnasie- och gymnasie-särskolan, men även i viss utsträckning i komvux, medför att dessa elever får mer tid på sig att utveckla språket innan slutliga betyg sätts i flera ämnen. Det kan också medföra att elever på t.ex. introduktionsprogram med förkunskaper i något ämne kan gå in på en högre ämnesnivå, utan att först behöva genomföra prövning i underliggande kurser.” I likhet med vad vi anfört ovan under rubriken ”Prövning” är det viktigt att en nivå-indelad undervisning också följer nivåerna. Att låta elever gå in på högre ämnesnivåer utan att ha med sig kunskaperna från den underliggande nivån riskerar att medföra allvarliga kunskapsstapp. Innan en högre nivå studeras ska eleven först ha avslutat eller prövats på underliggande nivå.

Patrick Reslow (SD)

Robert Stenkvist (SD)

Jörgen Grubb (SD)

Michael Rubbestad (SD)

Richard Jomshof (SD)